

Canllawiau i ddefnyddio toiledau mewn ysgolion

Erbyn hyn mae plant yn dechrau'r ysgol neu ddarpariaeth y blynnyddoedd cynnar ar oedran iau. Bydd y mwyafri o blant wedi cael arweiniad ar sut i ddefnyddio'r toiled erbyn iddyn nhw ddechrau ond fydd nifer fach o blant ddim wedi dysgu sut i wneud hyn eto. Mae'n garreg filltir ddatblygiadol a bydd angen help ar y plant yma reoli eu hanhenion gofal personol a hunanofal.

Os yw'r medr yma'n cael ei anwybyddu neu'i ohirio, efallai y bydd angen cefnogaeth ac ymyrraeth trwy gydol y dydd i reoli gofal personol plant a phobl ifainc (2 i 19 oed) wrth iddyn nhw fynd drwy'r Cyfnodau Allweddol.

Pan fydd plant yn dechrau yn y feithrinafa neu'r ysgol, mae'n rhesymol disgwyl fod proses defnyddio'r toiled wedi dechrau, hyd yn oed os dydy'r plentyn ddim wedi'i hyfforddi'n llawn yn y broses. Wedi dweud hynny, o dan delerau **Deddf Cydraddoldeb 2010** rhaid i ysgolion beidio â gwrthod mynediad i blentyn sydd ddim wedi'i hyfforddi yn y broses defnyddio'r toiled.

Mae polisiau ac arferion derbyn sy'n ei gwneud yn ofynnol i blentyn gael hyfforddiant defnyddio'r toiled yn wahaniaethol ac o bosibl yn anghyfreithlon.

Bydd angen rhywfaint o gymorth ar ddefnyddio'r toiled ar oddeutu tri chwarter miliwn o blant yn y DU rhwng pump ac 16 oed.^{*1}

Bydd gan rai plant broblemau sylfaenol sydd angen mynd i'r afael â nhw gyda chefnogaeth gweithwyr meddygol proffesiynol. Fodd bynnag, mae yna gamau y gall ysgolion eu cymryd i leihau'r tebygolrwydd y bydd yn cael damwain o ran baeddu neu wlychu.

Disgyblion ag anghenion cymhleth wrth ddefnyddio'r toiled

I rai plant gall eu hanhenion meddygol neu gorfforol ychwanegol olygu eu bod angen defnyddio'r toiled yn fwy na phlant eraill.

Bydd angen ystafelloedd hylendid ar ysgolion gyda byrddau/teclynnau codi newidiol neu offer arall os dydy plant

ddim yn gallu cerdded neu gynnal eu pwysau. Bydd angen hyfforddiant trin â llaw/symud ar staff i gynorthwyo'r plant yma i symud / newid safle. Mae'n debygol y bydd angen cyngor y Therapydd Galwedigaethol / Ffisiotherapydd o ran defnyddio'r offer / trin y plant yma.

Cwestiynau Cyffredin

A oes angen i ddau aelod o staff newid dillad disgybl sydd wedi cael damwain am resymau diogelu?

- Na, does dim angen. Yn gyfreithiol, does dim rhaid i ddau aelod o staff fod yn bresennol. Mae angen i staff sy'n helpu gyda gofal personol sicrhau bod eraill yn effro i'r ffaith eu bod yn mynd i newid dillad disgybl yn unol â pholisi gofal personol yr ysgol.

A fydd angen ystafell ar wahân a mat newid arnon ni i newid dillad y disgybl?

Os oes modd i'r disgybl gynnal ei bwysau ei hun, mae'n arfer da iddo

Gweithio gyda'n gilydd

sefyll pan fyddwch chi'n newid ei ddillad. Mae hyn yn dangos fwy o barch i'r plentyn wrth iddo fynd yn hŷn ac mae'n helpu yn y broses o feithrin y sgil o ddefnyddio'r toiled yn annibynnol. Bydd toiledau i'r anabl yn ddigon mawr ar gyfer gwneud hyn os does dim ardal arall ar gael.

Sut y gall rhieni / cynhalwyr helpu?

- Gan ddarparu dillad/padiau sbâr.
- Sefydlu trefn rheolaidd a'i rhannu gyda'r ysgol.
- Helpu yn y broses o ysgrifennu'r cynllun gofal personol.

Sut gall gweithwyr iechyd proffesiynol helpu?

Ar gyfer y disgylion hynny sydd o dan oedran ysgol statudol, bydd yr Ymwelydd Iechyd yn asesu'r sgiliau sy'n ofynnol ar gyfer defnyddio'r toiled ac yn adolygu hyn tua 27 mis yn ddiweddarach. Mae modd iddo roi cyngor i ysgolion ynghylch arferion /

caffael sgiliau ar gyfer defnyddio'r toiled.

Arfer da fyddai trafod hyn yng nghyfarfod y Carfan o Amgylch y Plentyn (TAC) cyn i'r plentyn ddechrau yn y lleoliad.

I'r disgylion hynny sydd o edran ysgol statudol, gall nyrssys ysgol roi cyngor cyffredinol i ysgolion ar hyrwyddo arferion iach y bledren a'r coluddyn a byddai rhieni'n cael eu hannog i fod yn rhan o'r sgwrs yma. Gall rhieni gysylltu â nyrssys ysgol eu hunain os oes angen. Gall nyrssys ysgol roi cyngor iach ar y bledren a'r coluddyn ynghylch materion yn y cartref a chyfeirio at wybodaeth ychwanegol a gwasanaethau eraill.

Ym mha fordd y gall gweithdrefnau ac arferion ysgolion helpu?

Sicrhau mynediad at ddŵr trwy'r dydd. Mae angen i blant yfed dŵr yn rheolaidd trwy gydol y dydd. Mae angen iddyn nhw hefyd wagio eu pledren a'u coluddion yn rheolaidd pan fydd angen iddyn nhw. Gall gosod amseroedd penodol ar gyfer mynediad i'r toiled achosi arferion "fe af i rhag

ofn" sy'n golygu dydy'r bledren ddim yn dod i arfer â dal gafael nes ei bod yn llawn. Dros amser, gall capaciti'r bledren leihau, gan gynyddu'r angen i ymweld â'r toiled yn amlach. Gall disgylb leihau faint mae'n ei yfed, yn ymwybodol neu'n anymwybodol, neu osgoi yfed yn gyfan gwbl, os yw'n ofni fydd dim modd iddo fynd i'r toiled pan fydd angen.

- Sicrhewch fod cyfleusterau toiled yn ddeniadol (Efallai y gallai cyngor yr ysgol fod yn rhan o'r broses yma)
- Sicrhewch fod digon o amser i ddefnyddio'r cyfleusterau yma.
- Dylech chi gael polisi gofal personol ar waith.
- Dylech chi greu cynllun gofal personol ar gyfer y disgylb gyda mewnwn gan rieni / gynhalwyr a'r adran iechyd, lle bo hynny'n briodol.

Arferion da

- Sicrhewch bod gyda chi gynlluniau gofal ysgrifenedig ar waith
- Sicrhewch eich bod chi'n ymgynghori mewn modd

weithredol â disgyblion ynghylch
eu cynlluniau gofal personol

Dylai aelodau o staff wneud y canlynol:

- cadw at bolisiau gofal personol a chyfarwydd yr ysgolion
- gwneud staff eraill yn effro o unrhyw dasg sy'n cael ei chyflawni
- esbonio i'r disgybl bob amser beth sy'n digwydd cyn i weithdrefn ofal ddechrau
- ymgynghori â chydweithwyr lle mae angen unrhyw amrywiad o'r weithdrefn / cynllun gofal sy wedi'i cytuno arni yn wreiddiol
- cofnodi'r cyfiauñhad dros unrhyw amrywiadau i'r weithdrefn / cynllun gofal sy wedi'i cytuno arni'n wreiddiol a rhannu'r wybodaeth yma gyda'r disgybl a'i rieni / gynhalwyr
- ystyried anghenion goruchwyliau'r disgyblion bob amser ac aros yn yr ystafell sy'n gweddu at eu hanghenion

Cyngor a Chymorth Pellach

*1 <http://www.bbuk.org.uk/wp-content/uploads/2019/10/Managing-Bowel-and-Bladder-Issues-in-Nurseries-Schools-and-Colleges.pdf>

Disgyblion ag Anhwylderau'r Sbectrwm Awtistig (ASD)

<https://www.autism.org.uk/about/health/toilet-training.aspx>

Proses defnyddio'r toiled i ddisgyblion ag anghenion gofal iechyd

Cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd: canllaw cyflym ar gyfer staff cymorth ac athrawon

Cefnogi dysgwyr ag anghenion gofal iechyd: templed polisi anghenion gofal iechyd ar gyfer ysgolion

Cefnogi Dysgwyr sydd ag Anghenion Gofal Iechyd

Cefnogi Dysgwyr sydd ag Anghenion Gofal Iechyd: ffurflen templed

Gweithio gyda'n gilydd

Polisiau RhCT

<https://www.rctcbc.gov.uk/EN/Resident/SchoolsandLearning/AccessandInclusiontoEducation/relateddocs/LAhealthcarepolicy2019.pdf>

<https://www.rctcbc.gov.uk/EN/Resident/SchoolsandLearning/AccessandInclusiontoEducation/relateddocs/servicedocumentationdocs/AccessibilityAdviceRequestForm2019.docx>

[Polisi / arweiniad gofal personol](#)